

1991-03-01

Redaktör Anders Åström

Ordföranden har ordet:

DET ÄR MYCKET NU

Detta uttryck blev under förra året nästan bevingat, åtminstone för oss som såg och hörde Lorry-programmen på TV.

Egentligen har det nog alltid varit så. Det har alltid varit mycket just nu. För oss kommunala planerare var det medvind på 1970-talet som vände till motvind för ungefär tio år sedan. I slutet av 1980-talet fick vi åter litet medvind.

Nu är det fortfarande en viss medvind fast i ekonomisk motvind. Det är mycket nu.

För mig som ny ordförande är det mer KSP än tidigare. Det känns dock skönt att alla - förutom Lars Malmberg - finns kvar från förra årets styrelse och har behållit sina uppdrag inom styrelsen. Vårt nytillskott, Ulf Fransson, håller i årets KSP-konferens som ska äga rum i Karlskrona.

I de snåla ekonomiska vindarnas tid kan det vara mera vant för en smålänning, men oavsett var vi verkar får vi offentligen ställda nu inrikta oss på en tid med inte bara ifrågasättande utan också på reell förändring av vår verksamhet. I detta förändringsarbete tror jag att KSP-are kommer att ha en nyck-

elroll. Vi är i många fall de som kan en hel del om de flesta olika verksamheter. Vi betraktas samtidigt av kommunledningarna som mera objektiva än vad de är som arbetar inom resp verksamhet.

Många av de utredningsuppdrag som nu hamnar på våra bord handlar om effektivisering och omprioritering. Det gäller för oss att, som Lars Malmberg redan i KSP-nytt 1988:2 skrev, "hålla en hög beredskap trots färre medarbetare" så att vi kan ge våra uppdragsgivare snabba och korrekta besked.

Men det är svårt att planera för neddragning. Ingen vill egentligen ha sämre kvalitet. Man vill bara ha det billigare. Det gäller såväl barnomsorg som befolkningsprognoser.

De snåla ekonomiska vindarna i vårt land ser jag som starkt kopplade till de förhållanden och system som gäller inom EG-länderna. Skatterna - som ska betala den offentliga verksamheten - ska anpassas till de nivåer som EG håller på att anta. Det innebär lägre moms och lägre punktskatter. Härav föl-

jer rimligen en minskad offentlig sektor.

Effekterna av EG-anpassning tror jag är en kommande arbetsuppgift för KSP-arna. Även här gäller det vår övergripande och samordnande roll inom kommunerna. Detta är bl a bakgrunden till vår planerade studieresa till Nordtyskland i maj och till att en del av årskonferensen avses handla om EG-frågor.

Den rationalisering som sker inom EG:s medlemsstater medför krav på nära samarbete mellan kommunerna i en region. I detta ökade samarbete har vi en fördel av att vi via KSP redan känner varandra, är vana att ta kontakt och vana vid att samarbeta i olika frågor. Vi ligger alltså redan nu steget före - här som på så många andra områden.

De regionala träffar som vi puffade för vid årsmötet i Skellefteå och som vi i Jönköpings län haft under 1990 ligger också rätt i tiden mot bakgrund av detta.

Mer om studieresan och mer om Karlskronakonferensen kommer genom särskilda inbjudningar.

Staffan Jobansson

ksp-nytt är en medlemstidning för Föreningen för kommunal statistik och planering, KSP. Tidningen utkommer med 3-4 nummer per år, trycks i ca 500 ex och sänds ut till alla medlemmar samt ett antal övriga intressenter.

Redaktör: Anders Åström
Redaktionskommitté utgörs av KSP:s styrelse

Postadress: *ksp-nytt*
c/o Anders Åström
Uppsala kommun, Box 216
751 04 Uppsala
Tel 018 - 16 17 52
hem 018 - 32 49 25
Fax: 018 - 14 96 27

Medlemsförteckningen

har nu reviderats och kommer att sändas ut till alla medlemmar inom kort.

Detta nummer

innehåller ett par välmatade artiklar om Växjökonferensen i november och föreningens kamp för bättre statistik. Ett fint exempel på regionalt planerarsamarbete finns också.

Notera även alla nya medlemmar! För att ni ska inspireras att värva ytterligare planerare, finns medlagt en blankett för medlemsansökan, liksom ett ex av den nya foldern; fler kan rekvireras från red. Har ni frågor kring medlemsfrågor, är det Bengt Nilsson i Malmö som har svaren. Han är för övrigt också ansvarig för den nya medlemsförteckningen som nu är klar att skickas ut.

År 1991 är ju föreningens jubelår; föreningen fyller 25 och *ksp-nytt* 10 år. Därför blir nästa nummer, som kommer ut i vår, ett mycket speciellt jubileumsnummer. Har ni synpunkter och idéer på innehållet, hör av er!

Rekrytera numera, hälsar

Anders

Karlskrona nästa!

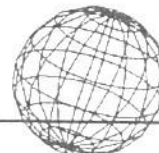
Det blir i Karlskrona 1991 års stora jubileumskonferens kommer att gå av stapeln. I härligaste hösttid och strax före valet, då våra uppdragsgivare är helt upptagna av varandra.

Läs mer om årskonferensen i det löblad som sänds med detta nummer av *ksp-nytt*!

Möt det nya

Europa med KSP!

Den beramade studieresan som ska ge kunskap om den dynamiska utvecklingen i nordeuropa sker 5-9 maj. Ett trettiotal är anmälda men några platser finns kvar. Kontakta **Bengt Nilsson** i Malmö om du är sent ute!

Nya medlemmar

Hela 21 st, ett resultat av den senaste kampanjen, hälsas välkomna till föreningen:

Lise-Lotte Wallberg
Linköpings kommun
Jan-Olov Henriksson
Bitr skoldirektör
Skolkontoret, Malmö stad
Helene Bäcklund
Planeringssekreterare
Gällivare kommun
Håkan Nilsson
Planeringssekreterare
Herrljunga kommun
Katarina Erlingson
Utredningssekreterare
Hylte kommun
Bo Mårtensson
Planeringschef
Hässlesholms kommun

Eric Carlsson
Budget/Utredningssekr
Karlsborgs kommun
Carl Gustav Morén
Näringslivssekreterare
Lysekils kommun
Peter Ingesson
Planeringssekreterare
Motala kommun
Lutz Ewert
Planeringssekreterare
Orust kommun
Michael Gustafsson
Planeringssekreterare
Pajala kommun
Anette Gunnarsson
Planeringssekreterare
Stenungsunds kommun

Christer Hejdenberg
Planerare
Svedala kommun
Leif Karlsson
Planeringssekreterare
Töreboda kommun
Lars Sandström
Planeringssekr/ADB-sam
Umeå kommun
Tordleif Hansson
Planeringssekreterare
Umeå kommun
Boel Vallgård
Ekonom/statistiker
Uppsala kommun
Inga Andersson
Planeringssekreterare
Varbergs kommun

Barbro Falk
Statistikass
Örebro kommun
Per-Olov Nylander
Kommunförbundet
Ingmar Rosén
Förbundsekonom
Kommunförbundet
Ola Holm
Sekreterare
Kommunförb Sörmland
Britt-Marie Hammar
Planeringssekreterare
Ekerö kommun

Regionalt samarbete i Jönköpings län

Det började med en KSP-träff i Vetlanda kommun för medlemmarna i Jönköpings län.

Det var den första KSP-träffen på två år. Smälningar som vi är kom vi bl a fram till att de utbildningar som riktar sig till oss planerare/statistiker är få, ganska kostsamma och passar inte alltid in på våra behov av kunskap. Vi enades därför om att satsa på en egen form av vidareutbildning som skulle uppfylla följande krav:

- anpassad efter våra önskemål vad gäller val av ämnen
- anpassad tidsuppläggning, dvs utspridda utbildningsdagar
- ej för långa resvägar till utbildningsorten
- en acceptabel kostnadsnivå

Dessutom skulle en sådan utbildning främja ett erfarenhetsutbyte mellan deltagarna. Vi kom fram till att många av oss hade olika kunskaper som vi andra kunde ha nytta

av att få ta del av.

En mindre grupp av oss från KSP-träffen utsågs att jobba fram ett förslag på en sådan anpassad vidareutbildning. Utbildningen gjordes sedan tillsammans med Kommunförbundet i Jönköping.

Slutresultatet blev en fyradagarsutbildning vilken vände sig till alla anställda i länets kommuner som arbetar med planering och statistikbearbetning (alltså inte enbart KSP-medlemmar). De fyra dagarna spriddes ut med två dagar under våren och två under hösten. Vi använde lokaler i fyra olika kommuner, för att minska och variera resvägarna och för att på det viset kunna lära känna resp kommuner.

Vi hade följande teman under utbildningsdagarna:

Dag 1: Befintlig statistik i länets kommuner

Dag 2: Genomgång av olika statistikmaterial från SCB

Dag 3: Befolkningsprognoser

Dag 4: Statistikpublicering

Vi varvade utbildningen mellan att lyssna till olika föreläsare inom respektive område och att delge varandra våra egna erfarenheter.

Ur detta kom många givande diskussioner och ibland konkreta förslag om förbättringar. Vi kom även underfund med en del gemensamma problem, vilka vi kunde gå vidare med och försöka rätta till.

Kostnaden för alla fyra utbildningsdagarna hamnade till slut på 1 050 kr per deltagare, vilket vi tyckte var acceptabelt med tanke på utbildningens innehåll.

Vi har genom träffarna och utbildningen fått en fin samhörighet och det är nu ganska lätt att ta kontakt med en kollega i någon annan kommun för att diskutera en gemensam fråga.

*Maria Gromer
Vetlanda kommun*

...och de som slutat

pga pension eller annan verksamhet tackas för allt

Elisabeth Lunde
Ekerö kommun
Anselm Bladh
Göteborgs kommun
Urban Kävling
Herrljunga kommun
Kjell Wik
Hässleholms kommun
Lars-Erik Jenslin
Järfälla kommun
Fredrik Holmström
Karlsborgs kommun
Hans Johansson
Kiruna kommun
Gunilla Andersson
Marks kommun
Lasse Mårtensson
Norrköpings kommun

Gunnel Brinkman
Ockelbo kommun
Christer Wargert
Oxelösunds kommun
Bo Ekman
Sthlms läns landst
Marianne Eriksson
Sthlms läns landst
Anders Carlsson
Sthlms läns landst
Jonas Tallberg
Sthlms läns landst
Stefan Stenberg
Sthlms läns landst
Lars Sandell
Södertälje kommun
Margareta Eriksson
Upplands-Bro kommun

Anders Forslund
Uppsala kommun
Sonja Holte
Uppsala kommun
Annika Lundqvist
Vaggeryds kommun
Anders Magnusson
Vänersborgs kommun
Eva Rovainen
Umeå kommun
Lena Ångman
Kommunförbundet

Bengt Nilsson rapporterar från Växjö:

Befolkningsfrågor på 90-talet belysta

Två landshövdingar hälsade oss välkomna till Växjö och till den befolkningskonferens som ERU stod som huvudarrangör för dagarna före Lucia i fjol. Länsstyrelsen i Kronobergs län och KSP var medarrangörer.

Programgruppen för konferensen med Siv Schéele från KSPs sida hade gjort ett gott arbete för att vi som deltog i konferensen skulle få två givande dagar. Det var nog många som hade svårt att välja vilka av de parallella eftermiddagspassen man skulle besöka.

"Marknadsorienterat arbete", "Gränsöverskridande rörlighet" eller "Befolkningen väljer boplats" den första dagen. "Våra äldre och våra pengar, "Invandrare i lokalsamhället" eller "Utrymmet för familjen" den andra dagen. Alla föredragen såg ju så intressanta ut.

Kontrollsamhällen

Här ett litet axplock av de föredrag som hölls under konferensen. Det inledande föredraget om arbetsmarknaaden av Mona Sahlin gick vi tyvärr miste om eftersom hon tillfälligt tappat rösten den dagen.

Det blev då istället **Sture Öberg**, Uppsala universitet (eller IIASA i Wien) som fick inleda. På sitt sedvanligt lättsamma sätt gav han en överblick över befolkningsförändringarna i världen och i Europa. Den stora folkökningen i många länder, polariseringen mellan fattiga och rika, våldseskaleringen, nedsmutsningen, klimatföränd-

ringarna och förekomsten av etniska minoriteter är faktorer som väntas påverka befolkningens struktur och förändringar i framtiden. Många vill flytta men det är problem att kontrollera omflytningen. Kontrollsamhällen och en ny mur genom Europa var Stures hotbild.

Europas bananer

Den första dagen talades det mycket om bananer. **Charlie Karlsson** från Internationella Handelshögskolan tog fram Europas banan: tillväxtområdet från centrala England över London, Bryssel, Ruhr, München ner till norra Italien. Infrastrukturen är koncentrerad till bananen, bl a i form av ett rikt vägnät och god flygtillgänglighet.

Inom området finns viktiga noder för multinationella företag och för media, forskning och kultur. Tyngdpunkten glider från Ruhr mot München.

I framtiden ser man en utvidgning dels till Paris genom Eurotunneln dels mot Berlin och Wien. Men kan man då fortfarande kalla tillväxtområdet för en banan?

Sveriges korridorer

Även i Sverige har vi en banan enligt **Jan-Evert Nilsson** från ERU. Men vi talar mer om korridorer. Det är främst i fem områden som tillväxten ägt rum i Sverige under 80-talet. Först Arlanda-korridoren naturligtvis. Men föredragshållaren nämnde så många förortskommuner i norra Stor-Stockholm att jag hellre skulle vilja ha något som är rundare än en korridor. En citron, kanske.

En andra korridor som nämndes var Västkusten från Kungsbacka till Helsingborg. Sveriges banan sträcker sig från Jönköping till Göteborg via Habo, Mullsjö, Falköping, Vårgårda, Alingsås. Sedan har vi en halvring i Skåne bestående av kommunerna runt Malmö. Och slutligen en ensam punkt i Umeå.

I konkurrensen om tillväxten ville Jan-Evert särskilt framhålla ett attraktivt boende som en viktig faktor. Tillväxten på kommunnivå återspeglar kvaliteten i boendet. Vallentuna, Kungsbacka, Vellinge, Ängelholm, Alingsås nämndes som exempel.

Många ofödda barn

För oss som är prognosmakare i län och kommuner fanns det en hel del matnyttigt att hämta i några av föredragen. Både **Åke Nilsson** och **Britta Hoem** från SCB ansåg att trenden med ett ökande antal födda barn kunde fortsätta några år till.

Antalet födda kan öka till 140-150 000 om några år sade Åke. Det finns så många ofödda barn var Brittans åsikt. Men SCB har ju i sin riksprognos från 1989 antagit att toppen då redan skulle vara nådd och att fruktsamheten skulle minska i början av 90-talet. Det ska bli intressant att se vilka antaganden man nu kommer att göra i den nya prognos som förbereds på SCB.

Ny grön våg?

Även **Olof Eriksson** från ERU förde fram tankar som kan vara till nytta i vårt prognosarbete. Han påminde oss om våra rötter. Vi flyttar ut i världen i 20-årsåldern. Men i 30-årsåldern flyttar vi till-

baka. Det är ett fåtal orter i Sverige och då främst storstäderna som har inflyttningsöverskott i 20-årsåldern. De flesta kommuner har ett negativt netto. Är årskullarna stora som de varit under 60- och 80-talen flyttar många till storstäderna.

Har vi däremot få 20-åringar och stora årskullar i 30-årsåldern, vilket var fallet under 70-talet och även kommer att ske under 90-talet blir nettoinflyttningen till storstäderna mindre. Är "gröna vågen" på gång igen? Även Olof hade en svart bild som vi ej önskar oss: De som arbetar med huvudet samlas till K-regionerna, de som ej arbetar med huvudet bor i övriga landet.

Dominerande rotfasthet

"Kan man påverka flyttningsströmarnas storlek och riktning?" löd rubriken på SIB-forskaren **Lars-Erik Borgegårds** föredrag. Svaret han gav var att det lyckas bara ibland under vissa omständigheter. Det som talar emot är främst ålderstrukturen, där andelen ungdomar och barnfamiljer förklarar variationer mellan kommuner samtidigt som flyttmönstren är relativt stabila.

Lars-Erik diskuterade olika påverkansmedel som kommunerna skulle kunna använda sig av. Tidigare har det funnits klart samband mellan näringsliv-arbete och befolkning. Nu har utvecklingen runnit förbi men föreställningen lever kvar. En regionalpolitisk satsning kan dock ha viss effekt så att en nedgång hejdas tillfälligt. Bostaden och utbildningsmöjligheterna är viktiga faktorer vid ungdomarnas val av boendeort. Men det är en myt att tro att ungdomarna vill bo långt från föräldrahemmet.

Rotfastheten är dominerande och många högutbildade söker sig tillbaka. För personer över 60 år är

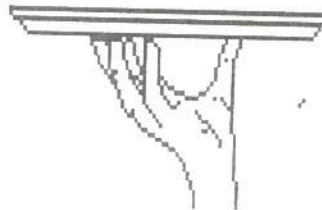
miljön viktig och man söker sig till orter av typ Båstad, Höör etc.

Tyngda av ambitioner

Den andra dagen hade temat "Kommuner för framtidens folk". **Bengt K.Å. Johansson** från civildepartementet talade om 90-talet som ombyggnadens och anpassningens period. Vi står väl rustade för framtiden men är tyngda av våra ambitioner och planer. Som exempel på detta nämndes barnomsorgen, där utbyggnaden under 80-talet överträffat alla kalkyler men trots detta plågar oss misslyckandet, som främst beror på att det fötts fler barn än beräknat. Betrakta inte den nuvarande kommunalekonomiska situationen enbart som problem utan som en möjlighet var civilministerns slutord.

Överblivna ostkanter

Karin Rudebeck från Kommunförbundet gav oss en något annorlunda bild av det kommunalekonomiska läget. Det ställs stora krav på kommunerna i dag. Nya ansvarsområden, t ex inom miljöområdet, eftersatt underhåll på byggnader, ökade kostnader för bostadsbidrag som effekt av skattereformen, växande arbetslöshet som i slutändan innebär högre socialbidragskostnader var några av de punkter som Karin tog upp och som innebär ökade utgifter för kommunerna.

Man talar om önskvärdheten av produktivitetshöjningar inom den offentliga sektorn men resultatet måste ofta bli kvalitetsminskningar. Karin liknade vår kommunala verksamhet vid ett smörgåsbord med avgnagda ben och överblivna ostkanter.

Språksvårigheter

Från den andra dagen minns vi kanske bäst författaren **Theodor Kallifatides** som kallat sitt fördrag "Den längsta resan". Han beskrev på ett målande sätt de svårigheter och problem han haft för att komma in i det svenska samhället och hur detta främst hängde samman med hans möjligheter att förstå och utnyttja det svenska språket.

Att det är svårt med nyanserna i språket fick vi klart för oss när han nämnde sina bekymmer med synonymer till ordet kvinna. När är en kvinna en brallis eller en dam? Vi fick också reda på att det svenska språket är ett språk att skriva sagor på. Det är vår uppsjö av sje-ljud som gör det enligt Theodor.

Vi var 178 deltagare på konferensen enligt deltagarförteckningen. 58 KSP-medlemmar om jag räknat rätt. Bra, men vi kunde varit fler.

*Bengt Nilsson
Malmö stad*

*Det kommunalekonomiska läget -
inte ens en ostkant kvar?*

FRÅN ÖNSKEDRÖM TILL KRASS VERKLIGHET

Årlig sysselsättningsstatistik har i många år stått högt på många kommunplanerares önskelista. Med FoB 85 skulle detta förverkligas. Blev då vår önskan uppfylld? Fick vi den årliga sysselsättningsstatistik vi så länge önskat oss?

Svaret är både ja och nej. Visst fick vi ÅRSYS-tabeller, men inte av den kvalitet som vi tänkt oss. En kvalitet, som är ett måste, för att materialet skall komma till användning som beslutsunderlag ute i kommunerna. Kortsagt, varken vi eller våra politiker trodde helhjärtat på våra siffror.

Brev ett till SCB

I september 1988 vände sig KSP till verksledningen på SCB och pekade på ett flertal brister. Vi framhöll att vi var medvetna om att införandet av ny insamlings- och mätteknik nästan alltid medför vissa svårigheter initialt. Därför fanns ute i kommunerna en förståelse för att det i början kunde uppstå vissa svårigheter med FoB-versionen av sysselsättningsstatistiken - ÅRSYS.

I brevet framhöll vi att det var angeläget att många krafter samverkade för att höja kvaliteten på ÅRSYS 86 och den framtida sysselsättningsstatistiken.

Den registerbaserade sysselsättningsstatistiken måste dels ge en delområdesredovisning som är kvalitetsmässigt jämförbar med de föregående folkräkningarna dels ge en rättvisande bild av sysselsättningsförändringarna. Det framgick också att vi är medvetna om att kommunerna själva har stor del i ansvaret för kvaliteten eftersom den är en av den egna kommunens största arbetsgivare.

Föreningen KSP och dess arbetsgrupp för sysselsättningsstatistik, KOMPASS, ställde slutligen frågan: Vad gör SCB i nuläget och vad ämnar

SCB göra framgent för att förbättra kvaliteten på och snabba upp tillgängligheten av framtida ÅRSYS? Vi framhöll vår bestämda uppfattning, att SCB bör göra vad som står i dess makt, både idé- och resursmässigt, för att höja kvaliteten på ÅRSYS.

Vissa av de punkter som togs upp i detta första brev till SCB har åtgärdats. Vi som följer arbetet med sysselsättningsstatistiken, var införstådda med att SCB har försökt komma tillrätta med kvalitetsproblemen. Fortfarande har dock vissa kommuner varje år i sitt grundmaterial så stora fel att detta inte kunde användas i en meningsfull analys av sysselsättningsläget i kommunens olika näringsgrenar och delområden.

Under våren 1990 diskuterades därför i FoB-arbetsgruppen och i KOMPASS möjligheten att ännu en gång vända sig till SCB med begäran om åtgärder för att förbättra sysselsättningsstatistiken.

I brev två påpekade vi

...att kommunerna är bland de främsta användarna av SCB:s årliga sysselsättningsstatistik. Som arbetsgivargrupp är vi bland de stora uppgiftslämnarna av kontrolluppgifter för våra anställda. Kommunerna är också flerarbetsställe företag med ett stort antal arbetsställen och lämnar uppgifter om dessa till CFAR.

Vi framhöll att många kommuner arbetar mycket seriöst med att granska SCB:s arbetsställeregister, bl a för att kunna få en sysselsättningsredovisning med bra kvalitet. Allt för ofta upptäcks vid nästa feedback, att våra ändringsförslag lämnats därhän. Vi har märkt att kommunens ändringar, när det gäller CFAR i stort, prioriteras lågt jämfört med andra källor.

För att vi i kommunerna skall få ett CFAR som skapar tilltro till sysselsättningsstatistiken, och samtidigt besparar oss arbete som visar sig vara till ingen nytta, framfördes följande krav till SCB:

- att ledningen för CFAR redovisar den prioriteringsordning som tillämpas vid upprättandet av registrets variabler. Vi önskar att variablerna delas upp i följande kategorier

- a) där våra rättelser har högsta prioritet;
- b) där våra rättelser har hög prioritet men andra källor kan ges högre prioritet;
- c) där våra rättelser har låg prioritet och andra källor har klart högre prioritet; samt
- d) där endast andra källor än kommunen kan förekomma.

- att CFAR i samband med rättelsearbetet meddelar oss och i förekommande fall motiverar varför våra rättelser, för kategori a) och b), ej tagits in i registret.

- att CFAR meddelar oss de övriga större förändringar som görs pga andra källor och som väsentligt kommer att påverka bilden av sysselsättningsläget i kommunens olika näringsgrenar och delområden.

Även KSP-medlemmar i Jönköpings län tillställde, under sommaren, SCB en skrivelse med synpunkter på CFAR och SYSSPAK.

Brevsvar från SCB

I SCB:s svar, daterat 1990-08-21 och undertecknat av generaldirektör Sten Johansson, bemöttes vår kritik på vissa punkter.

Det framhölls att fyra årgångar av ÅRSYS hittills levererats, ÅRSYS 85 - 88, och att betydande förbättringar skett successivt, både i fråga om kvalitet och leveranstider. Det noterades också att KSP uppmärksammat detta. Beträffande förseningen av delområdestabellema i ÅRSYS 88 betonades att denna försening hade speciella orsaker av engångskaraktär.

I fråga om kvaliteten på delområdesredovisningen av ÅRSYS medger SCB att det fortfarande finns allvarliga brister. SCB redogör i sitt brev för orsaken till att alla förvärvsarbetande inte kan placeras på delområden.

Dessa delas in i följande grupper:

1) Personerna har "växlande arbetsplatser" eller "ospecificerad arbetsplats". För dessa används särskilda arbetsställesnummer på kontrolluppgifterna.

2) Arbetsställena finns ej i CFAR.

3) Nyckelkod för arbetsstället saknas i CFAR ("restförda").

Punkt 1 förklaras huvudsakligen av verkligheten, men beror också på att vissa arbetsgivare i allt för stor utsträckning använder särskilda arbetsställesnummer.

Punkt 2 beror till största delen på att alla arbetsställen inte uppfyller de kriterier som ställs för att ingå i CFAR, t ex att omsättningen är så låg att företaget inte är momspliktigt.

Punkt 3 har att göra med kommunernas arbete med att ange nyckelkod på arbetsställeslistorna från CFAR. Andelen "restförda" varierar kraftigt mellan kommunerna.

I fråga om punkt 1 och 2 har vissa kvalitetsförbättringar skett, medan andelen "restförda" (punkt 3) har ökat markant i ÅRSYS 88.

I KSP:s skrivelse framförde vi åsikten att CFAR:s viktiga roll i samhället stod i konflikt med det marknadsförda BASUN-registret. Detta motsätter sig SCB. De framhåller att det förhåller sig tvärtom så, att i och med införandet av det allmänna företagsregistret (BASUN) så skapades möjligheter för SCB att hålla ett CFAR med högre kvalitet än tidigare.

Vår förfrågan om prioriterad kategorisering av registervariabler från a) till d) besvaras SCB som följer:

"Logiken i SCB:s prioriteringssystem är ganska enkel. Den grundläggande faktorn är källans aktualitet. Det innebär att ju aktuellare en källa är, desto högre prioritet har den. För varje variabel finns en prioriteringsordning för de olika källorna. Källorna och ordningen dem emellan ändras över tiden."

Därför ger SCB prioritet a) till NYKO samt belägenhetsadress; b) till belägenhetsadress, belägenhetsort samt kommunkod; c) till postadress, telefon samt näringsgren

SCB påpekar att när det gäller information till kommunerna om vad som accepteras, har de under de två senaste åren med hjälp av statuskoder på aktuellt års listor visat vilka förändringar som påverkats av kommunernas rättningsarbete föregående år.

SCB framhåller också att det vid en genomgång av feed-backen visat sig att man i nästan samtliga fall uppdaterat utifrån ändringsförslagen. De skall dock försöka att fr o m nästa omgång tillgodose vårt önskemål om meddelande till kommunerna i de fall där kommunernas rättelser inte tagits med.

Däremot ansåg SCB att det var svårt att tillgodose vårt önskemål om meddelande vid andra större förändringar i CFAR, som har betydelse för sysselsättningsstatistiken. En sådan meddelande rutin skulle kräva stora resursinsatser vid SCB.

Genom att exkludera företag med 0 anställda utan fast arbetsställe reduceras NYKO-populationen från ca 600 000 till 400 000 arbetsställen. Därmed minskar kommunernas arbetsinsats. Ett PC-program för nyckelkodning av arbetsställen i CFAR har tagits i bruk ute i kommunerna.

Möte öga mot öga...

Brevet avslutades med en inbjudan till diskussion mellan SCB och företrädare för kommunerna. Vid mötet skulle problemen kring sysselsättningsstatistiken och CFAR diskuteras. Regionalstatistiska kansliet vid SCB gavs i uppdrag att bestämma tid och form för detta möte.

Mötet gick av stapeln den 30 oktober 1990. Från kommunerna deltog KSP:s ordförande, Staffan Johansson, samt Agneta Pettersson, Gislaved, Marianne Toreblad, Helsingborg, Kerstin Karlsson, Linköping och Bengt-Åke Leijon, Lund. Mötesledare var Sten-Åke Hallén, SCB:s regionalstatistiska kansli. Från SCB deltog de som är mest insatta i problematiken, nämligen Jan Andersson, Hans Björklund, Jette Bodin och Bengt Tengrud.

Kontentan av detta givande möte kan i korthet beskrivas som följer.

•• Vi var överens om följande:

- PC-programmet för NYKO-kodning underlättar för alla parter. Användningen bör uppmuntras.

- Utnyttjandet av kommunernas adressregister hos CFD för att matcha adresser i CFAR verkar vara rätt väg. Varje kommun bör ges tillfälle att avgöra om CFD:s register skall användas för detta.

•• SCB lovade att:

- De strukturförändringar som medför att företagen helt eller delvis ändrar bransch medför ofta tolkningsproblem vid analys av sysselsättningen över tiden. SCB lovade pröva möjligheten att påtala sådana förändringar.

- Vid adressändring av ett arbetsställe blankas nyckelkoden när aviseringen inte kommer från kommunen. En kod anger orsak till blankningen av NYKO. SCB åtog sig att framgent, på en särskild lista till kommunerna, ange vilka arbetsställen detta berör samt ange förutvarande adress och nyckelkod.

- SCB skall pröva om det för ÅRSYS' behov går att ytterligare begränsa arbetsställespopulationen.

- SCB tar fram en plan för samordnade informations- och utbildningsinsatser inom området CFAR-ÅRSYS-adress-NYKO.

- SCB:s förslag med anledning av detta möte skall behandlas i KSP:s arbetsgrupp KOMPASS och vid behov också i FoB-gruppen.

•• Kommunerna framhöll att:

- Förbättringar måste komma till stånd. Annars måste föreningen överväga om den fortsättningsvis kan rekommendera medlemmarna att lägga ned tid och pengar på en produkt som inte medlemmarna uppfattar som användbar i den lokala samhällsplaneringen.

Förhoppning

Så småningom kommer vi kanske, med gemensamma ansträngningar närmare den verkliga verkligheten.

...hoppas *Kerstin Karlsson*
Linköping

Rapporten U 1990:1, "Befolkningsprognoser - hur säkra är de?", distribueras av Stockholms utrednings- och statistikkontor (USK) och kan beställas via USK:s bibliotek, tel 08 - 668 05 40. Priset är 80:-

Kvinnoögon ser annat än mansögon!

Kvinnlig erfarenhet har i alltför liten utsträckning påverkat hur bostäder och bostadsområden planeras och byggs. Det anser en grupp uppsalakvinnor som givit ut en checklista för att försöka få mer "jämfästlld planering". I skriften, som skickats ut till alla kommuner, finns mängder av tankar och idéer om kommunal fysisk planering ur kvinnors speciella synvinkel.

Checklistan har tagits fram av Referensgruppen för jämfästlldhet i kommunal planering. Gruppen består av kvinnor från olika kvinnoorganisationer, partipolitiska som obundna, och tillsattes av kommunstyrelsen i Uppsala 1983.

Kontakta **Boel Vallgård**,
Uppsala kommun
Box 216, 751 04 Uppsala
tel 018-16 12 08
för ytterligare information!

KDN-cheferna:

Kommundelschefernas förening har hållit årsmöte i Sandviken. Föreningen, som har ca 100 medlemmar, omvalde **Bill Larsson** i Järfälla som ordförande.

Ny utredning svarar på viktig fråga:

Hur (o)säkra är befolkningsprognoser?

Frågan är intressant både för de som gör prognoser och de som använder dem. Prognosmakare utvärderar varje år sina tidigare prognoser. Erfarenheterna utnyttjar de till att förbättra nästa prognos och till att bilda sig en uppfattning om hur prognoser brukar slå in. Sådana här uppfattningar publiceras sällan.

Men nu har några kommunala prognosmakare i Stockholms län tillsammans tittat närmare på prognoser. Med utgångspunkt i en rad prognoser från Botkyrka, Järfälla, Stockholm och Södertälje har de studerat osäkerheten i prognoser för olika typer av delområden och fått fram genomsnittsvärden

för dels slumpfelet, dels det totala prognosfelet.

I den rapport som arbetet lett till, beskrivs olika felkällor och hur dessa fördelar sig i olika områdestyper och för olika åldersgrupper. Prognoshorisonten är 1-5 år.

En stor del av undersökningens resultat redovisas i tabeller av nedanstående typ.

Resultaten visar bl a att både slumpfelet och prognosfelet varierar kraftigt över såväl åldrar som områdestyper och prognoshorisont.

Rapporten är rimligen ett värdefullt studiematerial för andra prognosmakare i Sverige och utomlands.

Per Gullström

USK, Stockholms stad

Åldersgrupp 7-15 år Flerbostadshus, stora lägenheter
mindre omflyttning

Utfallsår	1	2	3	4	5
Genomsnittligt observerat fel:	.510	.822	1.154	1.599	2.050
Slumpfel: .306	.422	.501	.563	.611	
Genomsnittligt fel (+/- antal personer i åldersgruppen) vid ett utfall om					
10	2	3	4	5	6
20	2	4	5	7	9
50	4	6	8	11	14
100	5	8	12	16	21
200	7	12	16	23	29
500	11	18	26	36	46
1 000	16	26	36	51	65
2 000	23	37	52	72	92
5 000	36	58	82	113	145
10 000	51	82	115	160	205

därav slumpfel (+/- antal personer i åldersgruppen) vid ett utfall om

10	1	1	2	2	2
20	1	2	2	3	3
50	2	3	4	4	4
100	3	4	5	6	6
200	4	6	7	8	9
500	7	9	11	13	14
1 000	10	13	16	18	19
2 000	14	19	22	25	27
5 000	22	30	35	40	43
10 000	31	42	50	56	61